

Kammarkollegiet

Advokatfiskalsenheten

Caroline Idensjö
08-700 07 05

BESLUT

1 (7)

2014-06-10

Dnr 9.2-3180-13

Stiftelsen Lars Gisslén's donationsstyrelsen
c/o Ragunda kommun
Box 150
840 70 Hammarstrand

Stiftelsen Lars Gisslén's donationsstyrelsen	
Härnösand	
Ink.	2014-06-18
Dnr.	2014-1857-14

Permutation av Stiftelsen Lars Gisslén's donationsfond, 892600-1754

Beslut

Kammarkollegiet avslår ansökan.

Bakgrund

I ett gåvobrev den 7 juli 1835 skänkte Lars Gisslén en fastighet, senare benämnd Gisselgård 2:1, och en bottenlott (dvs. del av avtäckt sjöbotten), senare benämnd Ragundabotten 1:770, till Ragunda församling. I och med gåvan åtog sig Ragunda församling att uppföra ett skolhus, vilket skulle användas som ett skollärboställe i alla kommande tider, samt i evig tid underhålla och reparera skolhuset, bilaga 1.

Kungl. Maj:t gav i beslut den 4 april 1924, bilaga 2, tillstånd till att sälja en del av bottenlotten till Hammarforsen Kraftaktiebolag. Vidare beslutade Kungl. Maj:t att köpeskillingen från försäljningen, rätten till elektrisk kraft som villkorats försäljningen, den återstående delen av bottenlotten samt den till församlingen donerade fastigheten 1/12 mantal Gisselgård n:o 2 (dvs. fastigheten Gisselgård 2:1) skulle sammanföras till en fond benämnd Lars Gisslén's donationsfond. Kungl. Maj:t föreskrev bl.a. även

"att den årliga avkastningen av fonden skall tills vidare och intill dess Kungl. Maj:t på därom gjord framställning annorlunda förordnar, tillföras fondens kapital; åliggande det församlingen att före utgången av år 1928 till Kungl. Maj:t inkomma med förslag till fondens användning för befrämjande av en god skolundervisning i församlingen, särskilt för barn från Gisselgårds by."

Genom Kungl. Maj:ts beslut den 8 oktober 1937 ålades Ragunda skoldistrikt att till Kungl. Maj:t inkomma med bl.a. förslag till användning av donationsfonden. Enligt Kungl. Maj:t skulle donationsfonden användas främst för barn i Gisselgårds by i Ragunda socken för undervisning i praktisk riktning utöver den som meddelas i folkskolan. Folkskolestyrelsen inkom med förslag och Kungl. Maj:t beslutade den 12 september 1940, bilaga 3.

POSTADRESS
Box 2218, 103 15 Stockholm

TELEFON
08-7000 800

E-POST
registratur@kammarkollegiet.se

PLUSGIRO
95 06 55-1

BESÖKSADRESS
Birger Jarlsgatan 16, Stockholm

TELEFAX
08-7000 988

INTERNET
www.kammarkollegiet.se

BANKGIRO

2014-06-10

Dnr 9.2-3180-13

"dels att högst tiotusen kronor av ifrågavarande donationsfondsmedel må tagas i anspråk för anläggande å den fonden tillhöriga fastigheten 1/12 mantal Gisselgård nr 2 i Ragunda socken av en trädgårdsskötarskola, avsedd för ungdom, som avgått från folkskola i Ragunda skoldistrikt och med företräde för barn från Gisselgård by;

dels ock att, sedan en tiondel av fondens årliga avkastning lagts till kapitalet, återstoden av avkastningen må användas till upprätthållande av nämnda trädgårdsskötarskola i huvudsaklig överensstämmelse med folkskolestyrelsen framlagd plan."

Kungl. Maj:t meddelade den 15 november 1968, bilaga 4, bestämmelser om disposition av avvecklingsskolornas donationsfonder. Av punkten B.5. i beslutet framgår att

"Den för utdelning disponibla avkastningen av sam- och särfonderna användes enligt beslut av skolstyrelsen till förmån för eleverna vid skolväsendet i kommunen, företrädesvis för belöning eller uppmuntran åt elev, som visat god kamratanda eller berömvärd flit, belöning till elev som, som ägnat arbete åt teater eller musik eller annan kulturell verksamhet vid skolan eller åt gymnastik eller idrott, stipendium för fortsatt utbildning efter genomgång av obligatorisk skola, hjälp åt elev för studier eller för studieresa inom- eller utomlands, studiebesök, skolresa, fritidsverksamhet, kulturell verksamhet, idrottstävling eller annat för eleverna gemensamt ändamål, förvärv av materiel eller andra saker.

Avkastning får inte användas för ändamål som skall tillgodoses med utdebiterade medel.

Avkastning som inte användes reserveras för utdelning under kommande år. Vid disposition av samfond bör hänsyn till föreskrifterna i urkunderna för de i fonden ingående donationerna tas i den utsträckning som finnes lämpligt. I fråga om särfond beaktas vid dispositionen urkundsföreskrifterna så långt som möjligt, dock att manliga och kvinnliga elever likställas."

Kungl. Maj:t medgav genom beslut den 28 november 1969, bilaga 5, dels att donationsbestämmelserna inte skulle utgöra hinder mot den av skolstyrelsen i Ragunda kommun begärda försäljningen beträffande delar av till stiftelsen tillhöriga fastigheterna Gisselgården 2:1 samt Ragundabotten 1:770 varvid köpeskillingen skulle tillföras donationen, dels ändring av stiftelsens ändamålsbestämmelse. Beträffande ändamålsändringen angav Kungl. Maj:t

"dels att donationsbestämmelserna inte skall utgöra hinder för skolstyrelsen att i samråd med och under inseende av länsstyrelsen och läns skolnämnden disponera fondens årliga avkastning, sedan en tiondel därav lagts till kapitalet, med tillämpning av föreskrifterna under punkt B.5. i de av Kungl. Maj:t den 15 november 1968 meddelade bestämmelserna om dispositionen av avvecklingsskolornas donationsfonder."

2014-06-10

Dnr 9.2-3180-13

Kammarkollegiet beslutade den 16 januari 1976 samt den 29 juni 1988 att del av fastigheten Gisselgård 2:1 fick försäljas samt att de vid försäljningen inflytande medlen skulle tillföras fonden.

Ansökan

Stiftelsens förvaltare, Ragunda kommun, ansöker om permutation och yrkar att stiftelsens ändamålsbestämmelse ändras från lydelsen

"...dels att donationsbestämmelserna inte skall utgöra hinder för skolstyrelsen att i samråd med och under inseeende av länsstyrelsen och läns skolnämnden disponera fondens årliga avkastning, sedan en tiondel därav lagts till kapitalet, med tillämpning av föreskrifterna under punkten B.5. i de av Kungl. Maj:t den 15 november 1968 meddelade bestämmelserna om dispositionen av avvecklingsskolornas donationsfonder."

till lydelsen

"...dels att donationsbestämmelserna inte skall utgöra hinder för kommunstyrelsen att disponera fondens årliga vinst, sedan en tiondel därav lagts till kapitalet, med tillämpning av föreskrifterna under punkten B 5 i de av Kungl. Maj:t den 15 november 1968 meddelade bestämmelserna om disposition av avvecklingsskolornas donationsfonder."

"dels att donationsbestämmelserna inte skall utgöra hinder för kommunstyrelsen att ta obundet kapital i anspråk för drift och underhåll av fastigheten och även ta upp lån och ställa säkerhet för investeringar som behöver göras inför uthyrning av lokaler för utbildnings- eller näringsverksamhet."

Som skäl för ansökan anför sökanden bland annat följande.

Då Lars Gissléns donationsfond bedriver näringsverksamhet har det ekonomiska utfallet av fondens verksamhet i alla år redovisats till tillsynsmyndigheten som skillnaden mellan intäkter och kostnader, dvs. vinst. Begreppet "avkastning" har därför bytts till "vinst" för att texten i stiftelsens föreskrifter ska överensstämma med terminologin i årsredovisningen.

I och med mottagandet av Lars Gissléns donation har sockenstämman 1935 förbundit sig att i alla tider reparera och underhålla skolhuset. När huvudmannaskapet för skolan övergick från kyrkan till den borgerliga kommunen kom stiftelsen att förvaltas av den senare.

Sedan det första skolhuset förstördes i en brand uppfördes 1905 nuvarande skolhus med skollokaler och två lägenheter. Skolhuset har sedan dess fram till 2008 fungerat som skola/förskola. Lägenheterna har sedan länge hyrts ut av kommunens bostadsförmedling. Lägenheterna har alltid varit uthyrda utan annat avbrott än för reparation och underhåll. Ett barnomsorgs-kooperativ verkade i delar av skolhuset från 1989 till 2003 då kooperativet avvecklades och kommunen tog över. Ragunda kommun drev sedan två förskoleavdelningar i skollokalerna fram till 2008. Kommunen förflyttade

2014-06-10

Dnr 9.2-3180-13

de två förskoleavdelningarna till en större enhet varför skollokaler sedan 2008 stått tomma. Föräldrakooperativet Kavat har under 2012 visat intresse för att bedriva förskoleverksamhet i lokalerna. Under våren har planering för iordningställande och modernisering av lokalerna skett. Kommunens bygg- och miljönämnd samt Räddningstjänsten kontaktades och behovet av åtgärder för arbetsmiljö och brandsäkerhet listades. Det visade sig att nya bestämmelser tillkommit, främst rörade brandsäkerhet och arbetsmiljö, varför det stod klart att en del av stiftelsens medel måste tas i anspråk för tvingande åtgärder och viss anpassning av lokalerna.

Skolbyggnaden är inte K-märkt men Länsstyrelsen i Jämtlands län har i beslut den 27 mars 2012 uttalat att byggnaden har ett betydande kulturhistoriskt värde och att det i första hand är en kommunal uppgift att tillvarata skolbyggnadens kulturhistoriska värde genom planläggning, byggnadslovsprövning och förvaltning.

Stiftelsens ekonomi är god mycket tack vare skogsförsäljning och att stiftelsen förfogar över ersättningskraft som innebär att kostnaden för eluppvärmning och hushållsel endast utgörs av abonnemangs- och överföringskostnader. Hyror av lägenheter och lokaler har tillfallit stiftelsen. Driftskostnader och nödvändigt underhåll (1990 lades nytt tak för 800 000 kr och 2009-2010 gjordes en total utvändig ommålning för 500 000 kr) har belastat stiftelsen.

För att anpassa lokalerna efter gällande bestämmelser om brandsäkerhet samt den renovering som krävs behövs ca 400 000 kr. Av det obundna kapitalet om ca 550 000 kr kommer ca 250 000 kr att behöva tas i anspråk. Utöver detta kommer ett lån om 150 000 kr att behöva upptas. Återstående obundet kapital utgör ca 300 000 kr.

Uthyrning av de tomma lokalerna säkerställer en årlig vinst för fonden och skapar förutsättningar för årlig utdelning av stipendier. Uthyrning av de tomma skollokaler skulle således ytterligare stärka stiftelsens ekonomi och därmed dess fortbestånd. Det är således av vikt att finna nya hyresgäster, dels för att öka intäkterna som ett steg i att säkerställa stiftelsens kapital, dels för att bidra till liv och rörelse i bygden. Åtgärderna beträffande byggnaden är viktiga även för andra framtida arrangemang.

Konsekvenserna kan även bli förödande sett i ett större sammanhang. Ragunda är en liten kommun som i likhet med andra inlandskommuner kämpar emot en pågående befolkningsminskning. Kommunen strävar efter att vara så attraktiv som möjligt som bostadsort och alla initiativ till detta välkomnas. I detta fall handlar det om några föräldrar som ser en möjlighet att bedriva förskoleverksamhet.

Skäl för beslutet

Enligt 6 kap. 1 § stiftelselagen (1994:1220) krävs Kammarkollegiets tillstånd för att ändra, upphäva eller i särskilt fall åsidosätta föreskrifter i ett stiftelseförfordnande som avser bl.a. stiftelsens ändamål, hur stiftelsens

2014-06-10

Dnr 9.2-3180-13

förmögenhet ska vara placerad eller om stiftelsen ska ha egen eller anknuten förvaltning. För tillstånd krävs att föreskrifterna på grund av ändrade förhållanden inte längre kan följas eller har blivit uppenbart onyttiga eller uppenbart stridande mot stiftarens avsikter. Föreskrifter som inte avser stiftelsens ändamål får dessutom ändras, upphävas eller i särskilt fall åsidosättas om det finns andra särskilda skäl. Föreskrifter som rör ändamålet får ändras, upphävas eller i särskilt fall åsidosättas om det finns synnerliga skäl.

Av samma bestämmelse framgår även att vid ändring av föreskrifter om stiftelsens ändamål ska vad som kan antas ha varit stiftarens avsikt beaktas så långt möjligt.

Inledningsvis är fråga om yrkandet att disponera fondens årliga vinst för stiftelsens ändamål, sedan en tiondel därav lagts till kapitalet, kan medges.

En resultaträkning är en sammanställning av resultatkonton i en bokföring. Resultaträkningen visar en verksamhets intäkter och kostnader och avslutas med årets resultat, dvs. årets vinst eller förlust. Inom stiftelserätten förstås med begreppet "avkastning" den löpande avkastningen av förmögenheten i form av räntor och utdelningar, så länge stiftelseförordnandet eller omständigheterna i det enskilda fallet inte ger stöd för en annan tolkning (prop. 1993/94:9 s. 118). Kapitalvinster ingår inte i avkastningsbegreppet och ska därför inte ingå i det belopp på vilket en procentuell avsättning till det bundna kapitalet beräknas. Istället ska kapitalvinster föras direkt till det bundna kapitalet.

Enligt Bokföringsnämndens uttalande BFN U 95:3 bör det redovisade årsresultatet i resultaträkningen avse hela årsresultatet, dvs. inklusive realisationsresultatet. Någon avsättning till det bundna kapitalet ska inte redovisas i resultaträkningen. Inte heller ska utdelningar redovisas som kostnader i stiftelsen. Istället redovisas förändringarna i det egna kapitalet lämpligen i en not, där årsresultatet justeras med avdrag för realisationsresultatet, avsättning till det bundna kapitalet och utdelningar enligt stiftelsens ändamål.

Som framgår ovan ska med avkastning förstås den löpande avkastningen av förmögenheten i form av räntor och utdelningar. Genom att istället ange att det är den årliga vinsten som ska tas i anspråk innebär detta bl.a. att även kapitalvinster och kapitalförluster kommer att påverka storleken på avsättningen till det bundna kapitalet. Varken stiftelsens föreskrifter eller omständigheterna i övrigt ger stöd för en sådan tolkning. Några ändrade förhållanden som utgör skäl för permutation har enligt Kammarkollegiets mening inte inträffat. Inte heller anser Kammarkollegiet att stiftelsens skäl för yrkandet kan anses utgöra synnerliga skäl. Yrkandet i denna del ska därför avslås.

Fråga är därefter om yrkandet beträffande att ta i anspråk obundet kapital för drift och underhåll av fastigheten samt möjligheten för stiftelsen att få uppta lån och ställa säkerhet för investeringar kan medges.

2014-06-10

Dnr 9.2-3180-13

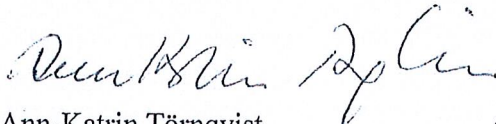
Enligt Kungl. Majt:s beslut den 28 november 1969 har stiftelsen numera till ändamål att utdela stipendier i enlighet med punkten B.5. i de av Kungl. Maj:t den 15 november 1968 meddelade bestämmelserna om dispositionen av avvecklingsskolornas donationsfonder. I beslutet stadgas även att en tiondel av den årliga avkastningen ska tillföras kapitalet medan övrig avkastning ska användas för stiftelsens ändamål. Stiftelsens fastigheter, som tidigare utgjorde verksamhetsföremål, kom i och med 1969 års beslut istället att utgöra en kapitalplacering. Villkoret i gåvobrevet från 1835 om att fastigheterna inte får säljas har dock aldrig upphävts. Det krävs därför Kammarkollegiets tillstånd för att få sälja fastigheterna.

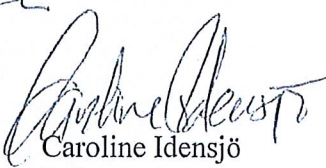
Stiftelsens ändamål är således numera endast att dela ut stipendier. För att en stiftelses ändamål ska få ändras krävs att förhållandena för stiftelsens har ändrats på ett sådant sätt att ändamålet inte längre kan eller i vart fall är mycket svårt att följa. Att stiftelsens fastighet, som numera således enbart är en kapitalplacering, behöver renoveras innebär inte sådana ändrade förhållanden som förutsätts för att ändamålet ska kunna ändras. Dessutom innebär den föreslagna ändringen att en förhållandevis stor del av stiftelsens tillgångar, som ska användas till stipendier, används till något annat än ändamålet. En stiftelse får använda en del av sina tillgångar till att betala löpande förvaltningskostnader. Enligt Kammarkollegiets mening kan dock de kostnader som stiftelsen nu ansöker om att få använda stiftelsens tillgångar till inte betraktas som förvaltningskostnader.

Sammanfattningsvis anser Kammarkollegiet således inte att det har inträffat sådana ändrade förhållanden som medfört att stiftelsens ändamål inte längre kan följas eller har blivit uppenbart onyttigt eller uppenbart stridande mot stiftarens avsikter. Inte heller föreligger synnerliga skäl för att ändra ändamålet enligt yrkandet. Ansökan avslås därför även i denna del.

Hur man överklagar

Beslutet kan överklagas inom tre veckor genom skrivelse till Förvaltningsrätten i Stockholm, se bilaga A.

Ann-Katrin Törnqvist
Kammarråd

Caroline Idensjö
Jurist

Bilagor

- 1 Gåvobrev den 7 juli 1835
- 2 Kungl. Maj:ts beslut den 4 april 1924

2014-06-10

Dnr 9.2-3180-13

- 3 Kungl. Maj:ts beslut den 12 september 1940
- 4 Kungl. Maj:ts beslut den 15 november 1968
- 5 Kungl. Maj:ts beslut den 28 november 1969
- A Information om hur beslutet kan överklagas

Sändlista

2014-06-16
Rättelse enligt
26 § förvaltningslagen
(1986:223)

Annaline Adenot

~~Länsstyrelsen i Stockholms län, Box 22067, 104 22 Stockholm~~
Länsstyrelsen i Västernorrlands län, 871 86 Härnösand

Gäfvobref.

" I den händelse Ragunda Perspective församling åtager sig att efter
 " riktning och föreskrift (dock utan entreprenad) uppföra Ett Scholohus,
 " starkt och väl uppbyggt af groft och moget timmer och förbindes sig i
 " församlingens Protokoll att uti exempeliga tiden Reparera och underhålla
 " ofvan nämnda Scholohus, samt ärligen för hvarje Barn, som uti den-
 " na Skola åtnjuta Lärdom och undervisning, till Läraren aflinna Lön-
 " den Krappan Spannmål, hälften Råg och Korn i ren och skedd säd, dunn
 " uppgift förfaller, så Barnet är uti Scholan ut-Examinerat, och för hvar-
 " je Barn, som uti Scholan antages, skall föräldrarna kontant betala En
 " Riksdaler Banko Sedlar Inskriftningspenningar, dessutom skall det ännu och
 " alla kommande tiden utligga församlings Borna, som hafva sina Barn
 " i denna Skola, att utan betalning framskaffa huggen kastved så
 " mycket som erfordras till Eldning för Lärarsalen samt Gossarnes och
 " flickornas rum, som äro belägna ett par hvardera änden af Lärar-
 " salen. Med dessa vilkor Befullmäktigad Underskrifnad Ingeniör Hög-
 " ädte Herr En. Joh. Skagrell, att för omni räkning uti församlingens
 " namn inköpa ett litet Skamman, beläget nära Gisselgård, och en Pot-
 " ten Lott, hvilka Öfverborna nu och i alla kommande Liden alltid
 " komma att blifva och vara Scholabärare Röställe uti Ragunda
 " församling. Men skulle mot all förmodan Ragunda Perspective
 " församling Protokoll inte ingå uti denna för Högrens högst mysliga
 " Proposition, förfaller denna fullmakt till all dess kraft och verkan.

Upsala den 7 Juli 1835.

L. Gisslén